

ŠKOLA V PRÁVU

ZPRAVODAJ PRO KLIENTY SMS-SLUŽBY S.R.O.

ČÍSLO 6/2022

WWW.SKOLAVPRAVU.CZ

WWW.SMSCR.CZ

WWW.SMS-SLUZBY.CZ

Jsme SMS-sluzby s. r. o. Obcím a školám pomáháme s ochranou osobních údajů, administrací veřejných zakázek a dotací a s vypořádáním autorských práv. Nabízíme také pomoc se strategickým plánováním i auditu webových stránek a pro klientské školy provozujeme bezplatnou právní poradnu. Více se dozvíte na www.sms-sluzby.cz.

Zájem dětí o činnost je obrovský, potřebujeme ale více dobrovolníků a mnohde i zázemí, říká předseda České rady dětí a mládeže

Rozhovor

Aleš Sedláček již dlouhá léta působí jako předseda České rady dětí a mládeže, zastřešující instituce, jež sdružuje organizace, které pracují s dětmi a mládeží. V rozhovoru jsme si povídali o činnosti rady, o Ceně Přístav, kterou organizace již téměř 20 let uděluje, ale také o tom, co sektor zájmového vzdělávání trápí a na co se chce v budoucnu zaměřit.

Jste předsedou České rady dětí a mládeže (ČRDM), která sdružuje mládežnické organizace z celé České republiky.

Představíte nám ji krátce?

ČRDM vznikla v roce 1998. Byla založena osmi organizacemi dětí a mládeže s ambicí vytvořit střechu, která bude poskytovat služby svým členům, hájit jejich zájmy navenek i se stavět za práva dětí v obecné rovině. Rada je řízena svými členy.

Organizujete sami nějaké vlastní akce nebo pouze zastřešuje činnost členů rady?

Organizujeme takové akce, na kterých máme zájem spolupracovat napříč našimi organiza-

Co najdete v tomto čísle

Z pera MŠMT:

Dekarbonizace škol – jak mohou školy přispět k lepšímu klimatu?

Právní poradna pro školy:

- *Pozor na využívání cizích obrázků v prezentacích*
- *Postačí při změně zřizovatele vytvořit dodatek k pracovní smlouvě?*

Ptáte se nás:

Nemá-li rodič omezenou rodičovskou odpovědnost, má právo na přístup k osobním údajům dítěte

Téma BOZP:

Novela zákona přináší změny v oblasti bezpečnosti práce

Krátce ze školství:

- *Lex Ukrajina II prodlužuje platnost výjimek do konce příštího školního roku*
- *Česká školní inspekce představila průběžnou zprávu o integraci ukrajinských dětí*
- *Ministerstvo zpracovalo podpůrné dokumenty pro práci se začínajícími učiteli*

OPRAVDOVÁ ZKOUŠKA PŘIJDE V ZÁŘÍ

Vážení a milí čtenáři, paní ředitelky, páni ředitelé,

je konec. Konec školního roku, který měl být „normální“. Alespoň jsme si to tak na jeho začátku mysleli. V jeho polovině se ovšem objevila další nečekaná událost. Do naší země a do českých škol přišly děti s odlišným mateřským jazykem. Některé školy, především ty menší a zároveň vzdálenější od větších měst, se s dětmi, které neumí téměř ani slovo česky, setkaly poprvé.

Válka na Ukrajině a související uprchlická vlna je další mimořádnou událostí, s níž se bude muset české školství vyrovnat. Opravdo-

vou zkouškou bude začátek nového školního roku, kdy bude konečně jasné, kolik ukrajinských dětí do škol skutečně nastoupí a zda připravená opatření z dílny Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pomohou situaci zvládnout.

Do té doby si ale můžeme užít léto, prázdniny a zaslouženě si odpočinout. Na stránkách Školy v právu se opět sejdeme v druhé polovině srpna, kdy vám do vašich e-mailových schránek zašleme letní dvojčíslo.

Za celou redakci vám krásné léto přeje

Lenka Matějová,
šéfredaktorka

ce. Příkladem může být například největší dobrovolnický projekt dětí a mladých lidí, který se jmenuje 72 hodin. Ve třech dnech se do něj zapojí až 30 tisíc účastníků z našich organizací, ale i spolupracujících škol. Během 72 hodin se snažíme iniciovat co nejvíce různých dobrovolnických aktivit a informovat o tom veřejnost. Dobrovolnictví je pro nás zásadní, a proto se domníváme, že je potřeba to dávat společně najevo.

Již po devatenácté (po dvouleté pauze) jste na konci května udělovali cenu Přístav? Můžete nám k této ceně říci něco víc?

Cena Přístav je symbolickým výrazem uznání představitelům veřejné správy a samosprávy – často na lokální či regionální úrovni – ale také společnostem či jednotlivcům za jejich přínos k rozvoji mimoškolní práce s dětmi a mládeží. Cena má podobu ručně broušené karafy ve tvaru majáku s motivy vycházejícími z loga ČRD. Jeden každý kus je vlastně originálem, neboť se od sebe odlišují drobnostmi ve zpracování. Spodní část karafy navíc zdobí emotivní tematické poselství.

Kolik cen už jste takto udělili?

Nositeli Ceny Přístav se až doposud (bez letošních laureátů) stalo sto lidí a deset firem; kromě toho bylo uděleno ještě 16 mimořádných ocenění. Těší mě, kolik výrazných osobností za těch 19 let tuto cenu obdrželo a že má své místo i v jejich životopisech. Nebo když mi někteří ocenění s radostí připomenou – třeba v Poslanecké sněmovně nebo v Senátu – že cenu mají. A jsem moc rád, že laureáti Ceny Přístav jsou ochotní pomáhat našemu sektoru i léta poté, co odešli z pozice, za kterou ji získali. Zkrátka přízeň oceněných přetrvává na věky, ostatně jako přístavy na mořích a řekách.

Kdo cenu získal letos?

Laureáty Ceny Přístav 2022 tento rok byli vedoucí redaktor a dramaturg pořadu Zprávičky České televize Petr Kopecký, senátor, lékař a pedagog Lumír Kantor, poslanec PS PČR Marek Výborný, senátor a místostarosta města Krásná

Letošní držitelé Ceny Přístav, která je symbolickým výrazem uznání osobnostem za jejich přínos k rozvoji mimoškolní práce s dětmi a mládeží
Zdroj: www.crdm.cz

Lípa Zbyněk Linhart, ředitel ZŠ a MŠ Mladá Boleslav a člen zastupitelstva Mladé Boleslavi Tomáš Suchý, hejtman Jihomoravského kraje Jan Grolich, starosta města Ústěku Jan Mazín, starosta městyse Jince Josef Hála a hejtman Pardubického kraje Martin Netolický.

V současné době sdružujete 104 organizací. O kolika dětech je zde řeč?

Celkově se i s krajskými radami, resp. jejich členy, jedná o cca 250 tisíc dětí a mladých lidí ve věku do 26 let. Je potřeba brát v úvahu, že většina členů je v několika velkých organizacích. Ty mají ale stovky tzv. pobočných spolků. Můžete si je představit třeba jako jednotlivé oddíly nebo střediska.

O jaké organizace se jedná? Co je jejich hlavní činností ve vztahu k dětem a mládeži?

Základním dělítkem v činnosti organizací je sport a nespportovní činnost. My sdružujeme ty „nesportovní“. Není to tak, že bychom nespportovali, sport ale není naší primární činností. Používáme ho pouze jako prostředek. Z ostatních oblastí bych uvedl například hudbu, tanec, náboženství, tábournictví, skauting, woodcraft, turistiku, záchranářství. Zapomenout nemohu ani na mladé hasiče. Ti všichni a mnozí další jsou v ČRD.

Většina mládežnických organizací je založena na neziskovém principu. Platí to i o vašich členech?

Ano platí. Většina našich členů je skutečně založena na neziskovém a v případě organizací dětí a mládeže většinou i na dobrovolnickém principu.

Neziskové organizace musí často čelit negativním reakcím ze strany společnosti. Setkáváte se s tím i na poli vašeho působení?

Slovo nezisková organizace je cíleně diskreditované. Je to takový skrytý společenský nepřítel. Přítom je to samozřejmě směšné, asi jako

Aleš Sedláček je předsedou České rady dětí a mládeže, kde má také roli pracovníka pro legislativu. Zároveň je prvním místostarostou obce Horoměřice ve Středočeském kraji. Dlouhodobě se věnuje práci s dětmi a mládeží jako dobrovolník v Lize lesní moudrosti. Vede dětské schůzky, víkendové akce i prázdninové tábory. Podílí se rovněž na vzdělávání vedoucích i ostatních dobrovolníků.

kdybychom někde říkali, že obchodní společnost je nepřítel státu.

Nezisková organizace je souhrnný název pro neziskové právní formy. Naše organizace jsou většinou spolky, některé mají formu obecně prospěšných společností nebo ústavů. Hlásíme se k tomu, že jsme neziskovky, spolupracujeme s ostatními střešními organizacemi v neziskovém sektoru. A jestli čelíme negativnímu přístupu veřejnosti? Spíše tomu tak není. Práce s dětmi je přijímána většinou pozitivně. Přeci jen, když se vám někdo stará o děti a ještě za to nic nechce, je to docela velký benefit. Někdo tomu ani nechce věřit.

Cítíte dostatečnou podporu ze strany centrálních institucí?

Podpora státu je v naší oblasti setrvalá, ale reálně neroste. Zatímco například podpora sportu neustále rostla, na nespportovní organizace se dlouho zapomínalo.

Co by měl stát udělat lépe?

Určitě bychom uvítali víceleté financování. Systém dotací je jednoletý a pro organizace znamená administrativní zátěž.

Jaký je hlavní zdroj financování organizací, které pracují s mládeží?

Hlavním zdrojem financí pro činnost nejsou pro mnohé překvapivě již zmíněné dotace, ale příspěvky členů, resp. rodičů dětí, které navštěvují jednotlivé organizace.

Dotace slouží k tomu, aby byla činnost dostupná i pro děti ze sociálně slabších rodin, abychom zaplatili administrativu, materiál pro činnost i vzdělávání dobrovolníků, kteří pak v terénu s dětmi pracují.

Důležité jsou i investiční dotace na MŠMT. Je třeba mít zázemí, mít kam jet, také je nutné se postarat o své základny. Pro představu na celou republiku na všechny organizace se jedná o 25 mil. ročně. To je samozřejmě zlomek toho, co bychom potřebovali. Občas se nám zadaří v evropských fondech, máme dárce, podporovatele, ale hlavně vedoucí, bez kterých by žádná činnost nebyla. Ti svou dobrovolnou práci, pakliže bychom ji přepočítali na peníze, dávají každý rok více jak miliardu korun.

Kdo je vaším partnerem na straně vlády?

Naším partnerským ministerstvem je, jak již z názvu vyplývá a jak už jsem zmínil, MŠMT. Při poslední reorganizaci ale bohužel zanikl odbor mládeže. S novým vedením se však od 1. 1. 2023 vrátí. Přejde nám to logické, aby byl ve struktuře úřadu ukotven alespoň na příslušně věcném odboru ministerstva.

Jakou roli dnes hrají volnočasové aktivity v systému vzdělávání českých dětí?

Jsem přesvědčen, že důležitou. Kompetence, které mladí lidé v neformálním vzdělávání získávají, jsou důležité pro šťastný život a ve velké míře poptávané i na trhu práce.

Strategie 2030+ hovoří o propojování formálního a neformálního vzdělávání. MŠMT má zájem, abychom se jak ve škole, tak v našich aktivitách soustředili na individuální úspěch každého žáka / dítěte / mladého člověka. Abychom my, jako vedoucí, dokázali kooperovat s učiteli a společně motivovali své svěřence k zájmu o svět kolem nás.

Co je pro vás důležité a na čem si zakládáte?

Pro nás je důležité, abychom si uvědomili, že si jen nehrajeme, ale také vzděláváme, pro školy je zase typické, že s klasickým přístupem nezažijou všechny žáky, s tím pak můžeme pomoci. Zakládáme si na tom, že učíme děti spolupracovat, řešit krizové situace, pomáhat druhým. Podporujeme kreativitu. Hodně naší činnosti se odehrává venku, snažíme se rozumět prostředí kolem nás, nebýt pasivní, domýšlet důsledky našeho chování.

Spolupracujete i se samosprávami – obcemi a kraji?

Ano, našimi členy jsou i krajské rady dětí a mládeže. Ty sdružují lokální organizace a krajské články velkých celorepublikových spolků.

Jaký je mezi vámi rozdíl?

Zatímco ČRDM se zabývá spíše celostátní agendou, krajské rady se snaží být partnery krajů. Na lokální úrovni jsou pak aktivní už ty nejnižší jednotky. Jsme rádi za podporu na celostátní úrovni, protože podpora měst a obcí je velmi různá. Naší úlohou je na to upozorňovat a přenášet příklady dobré praxe.

Minulé dva roky nebyly lehké pro nikoho, organizace musely čelit omezení aktivit, případně musely dodržovat přísná pravidla organizace akcí. Jak se to projevilo ve vaší činnosti?

Ano, uplynulé dva roky byly velmi náročné. Každá aktivita s dětmi vyžaduje určitý řád. Když z toho řádu vypadnete, nějakou dobu trvá, než se do něj zase dostanete. To platí pro vedoucí, ale hlavně pro děti.

Většina organizací činnost nepřerušila. Zkoušeli jsme různé formy online činnosti i společné aktivity, při kterých se všichni nepotkávali. Byla to zkouška, myslím, že jsme obstáli, ale není to nic, po čem bychom volali. Lidský kontakt je nenahraditelný. S jistotu letargií bojujeme ještě teď, a to máme štěstí, že děti, které chodí k nám, jsou poměrně aktivní a většinou se nebojí pohybu. Od kolegů ze škol ale máme méně povzbudivé zprávy.

A tento rok je zase poznamenaný válkou na Ukrajině...

Prošli jsme zkouškou jak s dětmi o válce mluvit. Zapojili jsme se do pomoci. Nabízeli jsme ubytování na našich základnách pro uprchlíky. Přijímáme nebo jsme připraveni přijmout ukrajinské děti do našich řad. V létě některé naše organizace organizují příměstské tábory, tzv. adaptační skupiny, kde se ukrajinské děti mohou dozvědět více o našem prostředí, aby jejich příchod v září do školy mohl být snazší.

Jaké největší výzvy Českou radu dětí a mládeže čekají do budoucna?

Napříč našimi organizacemi cítíme velký zájem o naši činnost. Moc nás to těší. Velice nás ale mrzí, že nejsme schopni, obzvláště ve velkých městech, zájem uspokojit. Potřebujeme více dobrovolníků, někde i větší zázemí pro činnost. To je náš velký úkol: Dokázat vychovat a udržet více vedoucích.

Rádi bychom podpořili efektivní spolupráci škol a neziskovek, které pracují s dětmi. Jsme členy Partnerství pro vzdělávání 2030+, kde hledáme společně s dalšími střechami v oblasti vzdělávání vhodné modely a prostředky, jak toho dosáhnout.

A co výzvy na poli zákonné regulace?

Určitě bychom byli rádi, kdyby se nám povedlo přesvědčit stát, že není potřeba tolik vykazovat, co děláme, a pořád dokola žádat o příspěvek na naši podporu. Pokud by k tomuto zjednodušení posloužil zákon o mládeži, jak se MŠMT domnívá, jsme připraveni na něm spolupracovat, i když z minulosti známe rizika přílišné regulace. Naším úkolem je ohlídat tento proces a včas se proti němu i případně vyhradit. Naše činnost je pestrá a je zbytečné ji plošně jakkoli regulovat.

Zmínil jste vaše kapacity, legislativu. Zapomněli jsme ještě na něco?

Stejně jako byly v minulosti roztržštěné naše organizace, jsou dnes roztržštěné parlamenty dětí a mládeže. Rádi bychom pomohli vzniku stabilního tzv. Národního parlamentu dětí a mládeže, jenž by mohl být zřízený například krajskými nebo okresními parlamenty. Ty by byly tvořené reprezentací ze školních parlamentů apod. Podporu MŠMT pro tuto myšlenku máme, uvidíme jak na ni terén zareaguje. Nemáme ambice proces řídit, spíše poskytnout zázemí a zkušenosti ze síťování našich organizací.

Ptala se Lenka Matějová

Dekarbonizace škol: jak mohou školy přispět k lepšímu klimatu?

Otázka klimatu a jeho změny patří k nejpálčivějším společenským tématům. Snížení emisí, větší využívání obnovitelných zdrojů, třídění odpadů či snížení spotřeby produktů, které ke své výrobě potřebují mnoho energie, patří k obecně známým nástrojům, jak přispět k ochraně životního prostředí. Do tzv. dekarbonizace se v nejbližší době budou moci aktivněji zapojit i samotné školy. Nejen při výuce zařazením tématu, jak snížit uhlíkovou stopu, ale i pečlivějším plánováním úprav školních budov a navazující infrastruktury. Návodné příručky připravuje Ministerstvo životního prostředí s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Nejen vědci upozorňují na nutnost změn

„Stojíme před společenskou transformací, která v historii lidstva nemá obdoby. Máme-li udržet šance na stabilní klima a bezpečný život na naší planetě, musíme skoncovat s emisemi skleníkových plynů způsobených činností člověka do roku 2050. To vyžaduje obrovské změny v energetice, zemědělství, výrobě a spotřebě a v našem celkovém přístupu k přírodě. Taková proměna ale nemůže nastat bez zásadního příspěvku vzdělávání,“ píší v komentáři k publikaci *Klima se mění – a co my?* zástupci českých klimatologů, škol, univerzit, úřadů, vzdělávacích center, ale i studentů a psychologů.

Dekarbonizace škol neobsahuje jen změny ve školních budovách

Školy se, nejen podle zmíněné publikace, přirozeně stávají zásadním prostředním potřebné transformace k nízkouhlíkové společnosti. A to školy jako instituce, ale zároveň i budovy škol. Ty by, stejně jako jiné veřejné budovy, měly postupně projít procesem, kterému říkáme dekarbonizace. Jde o maximální možné snížení jejich uhlíkové stopy, laicky řečeno jde o snahu upravit školní budovy a infrastrukturu tak, aby minimalizovala spotřebu energií z fosilních zdrojů a část energie na svůj provoz vytvářela sama z obnovitelných zdrojů. Může se jednat o širokou škálu úprav, od instalace zateplení, solárních panelů až po investice do rekuperace (zpět-

ně získávání tepla) apod. Zajímavé ale je, že ve školách se nízkouhlíkové technologie mohou nejen nainstalovat, ale také integrálně začlenit do obsahu vzdělávání, do výuky, aby se žáci a žákyně mohli přímo v praxi seznamovat se způsobem jejich fungování a jejich přínosem.

Ministerstva připravují návodné průvodce

V roce 2021 se podpora dekarbonizace škol navázaná na výuku dostala i do aktivit Akčního plánu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro léta 2022–2025, za jehož plnění je zodpovědné hlavně Ministerstvo životního prostředí (MŽP) a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). V rámci plnění akčního plánu MŽP aktuálně připravuje přehledného *Průvodce dekarbonizačními opatřeními* pro ředitele a zřizovatele škol.

Průvodce představí opatření, modelové příklady projektů i časté chyby v žádostech

V průvodci se představí všechna opatření, kde mohou školy žádat na dekarbonizaci a šetrný provoz školské infrastruktury v novém Operačním programu Životní prostředí. Budou v něm rovněž uvedeny modelové příklady projektů škol a představí se i nejčastější chyby, které se objevují při psaní žádostí.

Kromě průvodce bude i metodika pro učitele a školení

Vedle průvodce vznikne i Metodika pro učitele 2. stupně základních škol a střední školy, která nabídne možnosti, jak s tématem pracovat ve výuce, a bude obsahovat i praktické pracovní listy. Na průvodce a metodiku naváží školení pro učitele, ředitele a zřizovatele škol.

Vše bude dostupné i elektronicky

Průvodce i metodika k dekarbonizaci škol budou dostupné elektronicky začátkem roku 2023. Pro školy, které již nyní přemýšlí nad průřezovým začleněním klimatického vzdělávání do výuky, je aktuálně k dispozici publikace *Klima se mění – a co my?*, a to jak v elektronické formě na odkazu https://www.mzp.cz/cz/zmena_klima_publicace, popř. v tištěné formě k objednání přes kontaktní osoby pro oblast environmentálního vzdělávání na Ministerstvu životního prostředí – https://www.mzp.cz/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi. Řada tipů ke klimatickému vzdělávání pro učitele se postupně objeví i na specializovaném webovém portálu www.ucimoklimatu.cz.

Vítězslav Slíva,
Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy

Miroslav Novák,
Ministerstvo životního prostředí

Pozor na využívání cizích obrázků v prezentacích

Mnoho z vás to zná. Vytváříte prezentaci pro výuku a hledáte obrázek, který by se k textu a tématu skvěle hodil. Pozor ale na využívání obrázků pod licencí. Může se vám stát, že škola bude vyzvána k uhrazení náhrady škody ve výši licenčního poplatku kvůli neoprávněnému využití autorského díla. Musí škola výzvu splnit?

Obrázky a další díla jsou součástí majetkových práv

Problematiku autorských práv upravuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském (autorský zákon). Zákon rozlišuje dvě skupiny práv vztahujících se k autorským dílům, a sice osobnostní a majetková. Majetková práva lze, na rozdíl od osobnostních, poskytnout třetím osobám. Třetí osoby mohou takto užívat obrázky a další díla, na která se vztahují autorská práva, v zásadě pouze na základě licenční smlouvy s autorem obrázku, nestačí ani uvedení autora nebo zdroje.

Co je obsahem práva?

Obsahem práva užívat autorské dílo je jeho rozmnožování, rozšiřování, pronájem, půjčování, vystavování a sdělování díla veřejnosti. Licence může být buď výhradní, kdy je právo užití autorské dílo exkluzivní, nebo nevýhradní, kdy může autor poskytnout licenci i dalším osobám. Výjimkou je užívání autorských děl výhradně k soukromým a nekomerčním účelům, případně užití na základě zpravodajské či vědecké licence.

Autor může požadovat dodatečné uhrazení licenčního poplatku

Pro lepší představu uvedme příklad, kdy dojde k užití obrázku v prezentaci k projektu, která je veřejně přístupná na webových stránkách školy a poskytnuta k veřejnému využití. Na obrázek se vztahují autorská práva (na obrázku je uvedena agentura, které obrázek patří), pro jeho použití je tedy nutné uzavřít licenční

Právní poradna pro školy

smlouvu. V opačném případě se jedná o nedovolné užití, za který může autor požadovat odstranění obrázku z webových stránek, případně i dodatečné uhrazení licenčního poplatku nebo vydání bezdůvodného obohacení ve výši dvojnásobku hodnoty licence dané fotografie (§ 40 odst. 4 autorského zákona). Dále může být vymáhána také prokazatelná škoda nebo nemajetková újma. V krajním případě může být jednání posouzeno jako trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 270 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Majetkové právo se nepromlčuje, pokud uveřejnění obrázku trvá

Co doporučujeme v takových případech? Aby se uhradila požadovaná částka. Pokud by se

tak nestalo, mohlo by dojít k soudnímu sporu. Majetkové právo autora se navíc nepromlčuje, pokud neoprávněné uveřejnění obrázku ze strany školy stále trvá.

Využívejte vlastní fotografie nebo obrázky nabízené k volnému šíření

Pro tvorbu podobných prezentací, ale i jiných materiálů, které se následně uveřejní a šíří, lze obecně doporučit využívání vlastních fotografií, případně obrázků nabízených k volnému užití. Volně lze užívat např. díla pod licencí Creative Commons. Tu je možné jednoduše vyfiltrovat při hledání v Google obrázcích (sekce Nástroje a Práva k užití). Bezplatně nebo za drobný poplatek pak nabízejí užívání fotografií mnohé fotobanky. Vyhněte se tak zbytečným potížím.

Postačí při změně zřizovatele vytvořit dodatek k pracovní smlouvě?

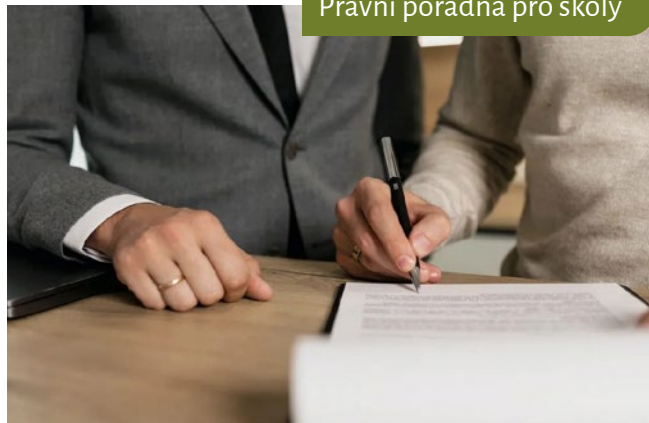
Příspěvková organizace – škola – přechází od jednoho zřizovatele ke druhému. Škola bude měnit název, IČO i bankovní účet. Musí být se zaměstnanci organizace uzavřeny úplně nové smlouvy nebo postačí doplnit k již uzavřeným pracovním smlouvám dodatky?

Právní úpravu hledejte v zákoníku práce

Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů upravuje zákoník v § 338 a následující zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Má za cíl usnadnit situace, kdy dochází ke změně zaměstnavatele, ale pracovněprávní vztahy pokračují, tedy aby se zaměstnanci nemusely být tyto vztahy rozvazovány a opět sjednávány s novým zaměstnavatelem.

V jakých případech dochází k přechodu práv a povinností?

K přechodu práv a povinností dle zákoníku práce může dojít jen v případech, které stanoví zvláštní zákon, nebo pokud jsou splněny požadavky v § 338 odst. 3 zákoníku práce. Na základě tohoto ustanovení dochází k přechodu v případě, že:

Právní poradna pro školy

- činnost je po převodu vykonávána stejným nebo obdobným způsobem a rozsahem;
- činnost nespočívá zcela nebo převážně v dodávání zboží;
- bezprostředně před převodem existuje skupina zaměstnanců, která byla záměrně vytvořena zaměstnavatelem za účelem výhradního nebo převážného vykonávání činnosti;
- činnost není zamýšlena jako krátkodobá nebo nemá spočívat v jednorázovém úkolu;
- je převáděn majetek, popřípadě právo jeho užívání nebo požívání, je-li tento majetek s ohledem na charakter činnosti pro její výkon zásadní, nebo je převzata podstatná část zaměstnanců, které dosavadní zaměstnavatel používal při výkonu činnosti, závisí-li tato činnost v podstatné míře pouze na zaměstnancích, nikoliv na majetku.

Přechod práv a povinností se tedy vztahuje i na situaci, kdy dojde ke změně zřizovatele příspěvkové organizace, je vykonávána stejná nebo obdobná činnost a je převeden majetek.

Nová smlouva nebude nutná

Práva a povinnosti přecházejí na nového zaměstnavatele v nezměněném rozsahu, zaměstnanec by měl být zařazen na stejné pracovní místo. Nová pracovní smlouva ani její změna tedy nebude nutná, práva a povinnosti zaměstnanců přejdou na příspěvkovou organizaci zřizovanou městem automaticky.

Autorka zpracovala text v reakci na dotazy zaslané do právní poradny pro školy SMS-sluzby s.r.o., kterou provozujeme pro naše klientské školy na adrese skolavpravu@sms-sluzby.cz bezplatně. Těšíme se na vaše další dotazy! Ty nejzajímavější se objeví v příštím čísle našeho zpravodaje.

Nemá-li rodič omezenou rodičovskou odpovědnost, má právo na přístup k osobním údajům dítěte

Ptáte se nás

Ochrana osobních údajů v praxi škol se věnujeme v každém čísle Školy v právu. Ačkoliv to tak na první pohled možná nevypadá, nejinak je tomu i tentokrát. V článku se totiž věnujeme tématu poskytnutí informací o žákovi jiné osobě. Téma je to široké. V následujícím textu rozebíráme žádost druhého zákonného zástupce o kopii dokumentu. Ptáte se, v čem spočívá spojitost s ochranou osobních údajů? V mnohém. V každém takovém případě musíte zkoumat, zda žadatel má na informace nárok, případně v jakém rozsahu. A než informaci vydáte, ověřte si totožnost žadatele i jeho právo na informace o dítěti. A nebojte se požádat o konzultaci svého pověřence na ochranu osobních údajů.

I po rozvodu zůstává zachována rodičovská odpovědnost

Představte si situaci, kdy se na vás jako na ředitele školy obrátí otec dítěte se žádostí o poskytnutí žádosti o přijetí, kterou podala matka, a případně i o rozhodnutí o přijetí žáka. Žák má ovšem v péči matka. Jak správně v této situaci postupovat? Pro začátek je dobré zdůraznit, že vzdělávání, ale i jiná opatření ve vztahu k dítěti, musí být v jeho nejlepší zájmu.

Rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům (viz § 865 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Má ji každý rodič (ledaže by jí byl zbaven), tedy oba rozvedení rodiče. A to i přesto, že dítě bylo případně svěřeno do péče jen jednomu z nich. Součástí rodičovské odpovědnosti je právo a povinnost rodiče zajišťovat výchovu a vzdělání dítěte.

Obecně se má za to, že rodiče jednají ve shodě

Například při podání přihlášky k povinné školní docházce je dítě běžně zastoupeno pouze jedním rodičem, protože není vyžadováno, aby přihláška byla podepsána oběma. Má se za to, že rodiče v tomto případě jednají ve shodě. Pokud by ale rodič podávající přihlášku jednal proti vůli toho druhého, má ten druhý právo tuto do-

mněnku vyvrátit (viz § 876 odst. 3 občanského zákoníku). Škola pak nemůže o takto podané přihlášce rozhodnout, a to až do doby, kdy rodiče naleznou shodu, nebo dokud nerozhodne soud.

Když škola zjistí, že rodiče ve shodě nejednají...

Co když ale škola již o přijetí rozhodla a ředitel se poté dozví o nesouladu mezi oběma rodiči? Pokud ředitel školy jednal v dobré víře v absenci nesouhlasu či nevědomosti druhého rodiče o přihlášce, měla by škola otce z našeho příkladu o této skutečnosti a o jeho právech a povinnostech informovat a zdůraznit snahu o nalezení shody s druhým rodičem. Pokud otec podá návrh k soudu na úpravu záležitosti pro dítě významné (viz § 877 odst. 1 občanského zákoníku), může soud rozhodnout i zpětně, protože se jedná o významnou záležitost dítěte. V opačném případě dítě zůstane ve škole, do které je přihlášeno.

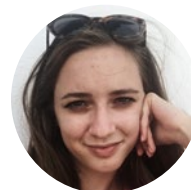
Rodiče mají právo na informace o svém dítěti

Součástí rodičovské odpovědnosti je také právo rodiče na poskytnutí informací o průběhu a výsledcích vzdělávání o jeho dítěti. Toto právo zakotvuje § 21 odst. 1 písm. b), odst. 2 zákona

č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). To, jaké informace jsou rodičům poskytovány, upravuje školní řád. Informace však musí být poskytnuty oběma rodičům.

To důležité na závěr

Zamezit rodiči přístup k informacím poskytovaných o dítěti školou tedy nelze, rodiči musí být poskytnuty všechny informace v rozsahu stanoveném školním řádem, pokud o ně požádá. Vzhledem k tomu, že otec je zákonný zástupce žáka a nebyl zbaven rodičovské odpovědnosti nebo mu nebyla omezena, lze jeho žádost brát i jako žádost o přístup k osobním údajům podle čl. 15 obecného nařízení. V obou případech je ale nutné ověřit totožnost žadatele.

Barbora Šedová

Lenka Matějová

Text byl zpracován na základě četných dotazů v Právní poradně pro školy (skolavpravu@sms-sluzby.cz), kterou školám poskytujeme zcela zdarma.

Novela zákona přináší změny v oblasti bezpečnosti práce

Tento text je vysoce odborný! Ale vzhledem k tomu, že přináší informace o novinkách v oblasti bezpečnosti práce, a ty se mohou hodit, rozhodli jsme se jej nakonec zařadit.

Téma: BOZP

První prázdninový den, tedy v pátek 1. července, nabude účinnosti zákon č. 259/2021 Sb., o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení, implementující směrnici Evropské unie. Nahradí již téměř 50 let starou legislativu v oblasti technických zařízení, která byla vzhledem k požadavkům na bezpečnost a používané pojmy značně zastaralá. Vývoj materiálů, technik nebo metod výpočetní techniky, stejně jako změna pohledu na to, co je ještě považováno za bezpečné, vedl nevyhnutelně k nutnosti přijetí nové právní úpravy. Novela zároveň ruší nebo mění přes dvě desítky prováděcích předpisů. Nový zákon také upravuje povinnosti zaměstnavatelů na úseku bezpečnosti práce, tedy také ředitelů škol.

Mění se obsah pojmu vyhrazené technické zařízení

Zákon v první řadě vymezuje pojem vyhrazeného technického zařízení, a to jinak než doposud. Nově se jimi rozumí tlakové, zdvihačí, elektrické nebo plynové zařízení, které při provozu svým charakterem nebo akumulovanou energií v důsledku nesprávného použití, výskytem provozních rizik vyvolávajících nebezpečné situace nebo nedodržáním podmínek bezpečného provozu představuje závažné riziko ohrožení života, zdraví a bezpečnosti fyzických osob.

Jedná se například o výtah...

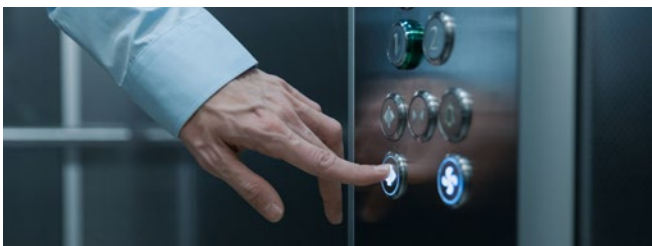
V praxi jsou vyhrazenými technickými zařízeními například výtah, potrubní rozvody, parní kotel, plynovod, elektrické zařízení apod. Vyhrazená technická zařízení jsou rozdělena do tříd, skupin a podskupin podle míry rizika.

Zařízení nesmí ohrožovat život a zdraví osob

Právníkům osobám a osobám fyzickým podnikajícím vyplývá ze zákona povinnost postupovat při montáži, opravách, revizi a zkoušce nebo plnění nádob plyny v souladu s právními předpisy tak, aby vyhrazené technické zařízení neohrožovalo život a zdraví osob, majetek nebo životní prostředí. Provozovatel pak musí zajistit také to, aby bylo vyhrazené technické zařízení používáno pouze v případě, že neohrožuje bezpečnost práce a provozu. Povinnosti uložené provozovateli mu náleží i v případě, že není vlastníkem vyhrazeného technického zařízení.

Bez provedené revize nebo odpovídající dokumentace zařízení nemůžete používat

Jestliže u zařízení nebyla provedena revize, nebyl dán souhlas pověřené organizace k tomu, že je zařízení schopno bezpečného provozu, je zařízení ve stavu ohrožující bezpečnost práce a provozu. Stejně tak je tomu v případech, kdy je zařízení provozováno v rozporu s průvodní nebo provozní dokumentací nebo jestliže taková dokumentace chybí, ačkoliv byla vydána. Zákaz používat vyhrazené technické zařízení tedy nemusí vyplývat jen ze samotného závadného stavu, ale také z nedostatku příslušné dokumentace.¹⁾ Průvodní dokumentaci dodává výrobce nebo

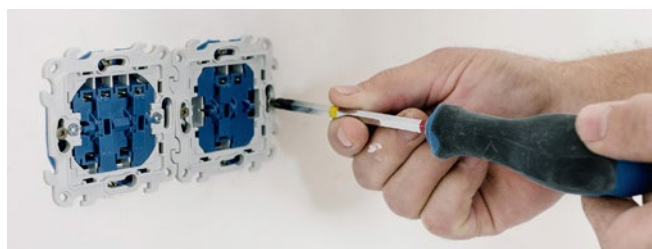
dodavatel zařízení a musí být v českém jazyce, a to proto, aby se s ní zaměstnanci mohli prokazatelně seznámit.²⁾ Provozní dokumentace je složena ze záznamů o kontrole, zkouškách, revizích, dokladů o kvalifikaci obsluhy, provozního deníku a dalších dokumentů.

Ředitel školy musí zajistit odstranění závad

Ředitel školy jako provozovatel musí zajistit, aby při revizi nebo kontrole byly zjištěné závady, které ohrožují bezpečný a spolehlivý provoz, bez zbytečného odkladu odstraněny. Bez zbytečného odkladu musí nově také ohlásit oblastnímu inspektorátu práce havárii, časově a prostorově ohraničenou událost, která je mimořádně, částečně, nebo zcela neovladatelná a která způsobila škodu na majetku zjevně přesahující pět milionů korun, přičemž k této události došlo v souvislosti s provozem vyhrazeného technického zařízení. Událost, na kterou se má vztahovat ohlašovací povinnost, může na pokyn inspekce práce posoudit odborník.

Selektivně vyškolenými osobami mohou pracovat pouze vyškolené osoby

Obsluha a práce na elektrických zařízeních je vyhrazena pouze osobám splňujícím zákonné požadavky. Zákon zde rozlišuje osoby znalé, osoby poučené a osoby školené (seznamené). Jiné osoby by na těchto zařízeních neměly obsluhu ani práci vykonávat. Problematiku odborné způsobilosti osob původně řešila vyhláška o elektrotechnice, od července bude přesunuta právě do předmětného zákona.

Nad vším bude dohlížet inspekce práce

Státní správu bude v této oblasti vykonávat Státní úřad inspekce práce. K účelu výkonu činností, které by byly konkrétně vymezeny, může dále Ministerstvo práce a sociálních věcí zřídit pověřenou organizaci. Činnost pověřené organizace bude vykonávat Technická inspekce České republiky.

Barbora Šedová
autorka je spolupracovnicí
SMS-slужby s.r.o.

1) MÁLEK, Jakub a Kateřina ROUČKOVÁ. Nová právní úprava bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení. *Právní prostor* [online]. 2021 [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.pravni-prostor.cz/clanky/pracovni-pravo/nova-pravni-uprava-bezpecnosti-prace-v-souvislosti-s-provozem-vyhrazenych-technicky-zarizeni>

2) Nový zákon č. 250/2021 Sb., o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení. CIVOP: Chráníme vás při práci [online]. 2021 [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.civop.sk/novy-zakon-c-250/2021-sb-o-bezpecnosti-prace-v-souvislosti-s-provozem-vyhrazenych-technicky-zarizeni/>

Lex Ukrajina II prodlužuje platnost výjimek do konce příštího školního roku

S příchodem ukrajinských dětí do českých škol bylo třeba upravit některé instituty školského zákona mimořádným zákonem, aby se tyto děti mohly vzdělávat v souladu s principy povinné školní docházky. Vláda zareagovala souborem zákonů, tzv. Lex Ukrajina, který je ovšem nutné pro nový školní rok aktualizovat. V průběhu června tak legislativním procesem prochází Lex Ukrajina II, který zavede především nové lhůty pro ukrajinské uprchlíky, zkrácení doby pro ukončení povinné školní docházky nebo prodlouží možnost zapojit do výuky asistenta, který nesplní jazykovou zkoušku.

Lex Ukrajina I reagoval na akutní problémy

Letos v březnu schválila vláda v souvislosti s uprchlickou krizí zákon č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolanými invazí vojsk Ruské federace. Tento zákon reagoval na příliv ukrajinských dětí do českých škol, tedy těch dětí, kterým byla poskytnuta dočasná ochrana.

K hlavním bodům patřila především možnost školy navýšit svoji kapacitu nad rejstříkovou kapacitu bez nutnosti splnění vybraných hygienických požadavků, dále řešil situace nedostatečných kapacit v daném místě, „vypínal“ pro ukrajinské děti v českých třídách rámcové vzdělávací programy a umožňoval zaměstnat pedagogického pracovníka, který nesplnil podmínku dostatečné znalosti českého jazyka. Stanovil také termíny přijímacího řízení pro děti uprchlíků.

Účinnost zákona byla stanovena do konce března 2023, což se ale už na jaře ukázalo jako nedostatečné.

Lex Ukrajina II stanovuje uprchlíkům nové povinnosti

Právě proto, že původní zákon měl především provizorně řešit neaktuálnější problémy, které se objevily v řádu několika týdnů, se Lex Ukrajina II dívá na nový školní rok a upravuje jeho průběh.

Ukrajinské dítě musí do školy nastoupit do 90 dnů od získání dočasné ochrany...

Ukrajinské dítě, které bude pod dočasnou ochranou (zákon ho označuje jako cizince), musí nastoupit k povinné školní docházce či k povinné předškolní docházce do 90 dnů od získání dočasné ochrany. Naopak, pokud bude toto dítě ve škole nepřetržitě chybět bez omluvy alespoň 15 dnů a ani po následné písemné výzvě ředitele školy zasláné na poslední známou adresu zákonného zástupce cizince ve lhůtě 15 dnů ode dne odeslání výzvy nesdělí, že bude i nadále navštěvovat danou školu, přestává být dnem následujícím po uplynutí této lhůty dítětem vzdělávajícím se v mateřské škole, přípravné třídě nebo žákem školy.

Ředitelé škol budou muset ukrajinské děti co nejvíce integrovat

Ředitel školy nicméně musí preferovat plnou integraci ukrajinských dětí do stávajících tříd. Novela zákona sice umožňuje zřizovat třídy složené ryze z cizinců, ale ve chvíli, kdy to bude organizačně a personálně možné. Podle návrhu není žádoucí, aby tyto děti trávily v homogenních třídách celý školní rok.

Škola bude předávat informace o cizincích

Novela zákona počítá i s tím, že školy budou Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy předávat na jeho výzvu elektronickým způsobem údaje o cizincích obsažené v jejich dokumentaci nebo ve školní matrice. Ve srovnání se současnou evidencí bude škola u těchto dětí evidovat také údaj o čísle vízového štítku, pokud jej má cizinec na vízu vyznačený. Zákonní zástupci ukrajinského dítěte budou muset tento údaj škole poskytnout.

Česká školní inspekce představila průběžnou zprávu o integraci ukrajinských dětí

V souvislosti s válkou na Ukrajině upravila Česká školní inspekce svoji plánovanou činnost a začala obracet pozornost k metodické podpoře škol s cílem pomoci přímo na místě zvládnout náročnou situaci spojenou s příchodem ukrajinských dětí a žáků do českého vzdělávacího systému, s jejich začleňováním a udržitelným vzděláváním smíšených kolektivů českých a ukrajinských dětí a žáků.

Ze své činnosti pak vydala průběžnou zprávu. Ta obsahuje zkušenosti, přístupy a postupy škol usilujících o integraci a vzdělávání vyššího počtu ukrajinských dětí a žáků.

Obsah této průběžné zprávy vychází ze zjištění z prezenčních aktivit České školní inspekce, které se v rámci poskytování metodické podpory realizovaly od začátku letošního dubna do poloviny května v těch mateřských a základních školách, v nichž bylo zapsáno deset a více ukrajinských dětí či žáků, případně také v dalších školách, které sice vzdělávaly méně než deset dětí či žáků, ale u kterých škola uváděla větší potíže vyřadit se s nově vzniklou situací.

Celou zprávu naleznete [zde](#).

Ministerstvo zpracovalo podpůrné dokumenty pro práci se začínajícími učiteli

Legislativním procesem právě probíhá novela zákona o pedagogických pracovnících, která upravuje pojem „adaptační období“ a ukotvuje pojem uvádějícího učitele.

Novela nově zakotvuje dvouleté adaptační období začínajícího učitele, jehož průběh může mít výrazný vliv na to, zda mladý člověk ve školství i nadále zůstane nebo odejde do jiného odvětví.

Na tyto nové instituty a především na důležitost jejich správné aplikace do praxe reaguje i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které vytvořilo bezplatné materiály, jež jsou určeny pro začínající a uvádějící učitele a pro členy vedení škol. Kromě praktických tipů a doporučení jsou součástí materiálů také osobní zkušenosti pedagogů.

Materiály vznikly v projektu Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO) a dostupné jsou [zde](#).

Sestavila Lenka Matějová

